

1995-2005 թթ. ընթացքում արձանագրվել է 1999 և 2000 թթ.՝ կազմելով 6.8 տոկոս, որը կազմում է անուղղակի հարկերի 53.9 և 54.4 տոկոսը՝ համապատասխանաբար 1999 և 2000 թթ.:

Այսպիսով, ամփոփելով զարգացած երկրների հարկային համակարգերի վերլուծությունը՝ կարելի է փաստել, որ այդ երկրների հարկային համակարգերը աչքի են ընկնում մի շարք հարկային արտոնություններով և հարկային մուտքերի՝ ըստ տարբեր մակարդակի բյուջեներում հստակ բաշխվածությամբ:

Հարկերի և պարտադիր սոցիալական վճարների միջոցով կենտրոնացնում է ՀՆԱ-ի միջինը՝ 38-40 տոկոսը: Մեր ուսումնասիրած բոլոր երկրներում ամենամեծ հարկային մուտքեր ապահովող հարկատեսակը աշխատողների եկամուտներից գանձվող եկամտահարկն է, որը կենտրոնացնում է ՀՆԱ-ի միջինը՝ 10-12 տոկոսը: Հարկային մուտքերով 2-րդ տեղում ԱԱՀ-ն է, որը հայտնի է նաև առևտրային հարկ անվամբ:

ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀՊԱՀ ասպիրանտ

ՎԱՐԿԱՌՈՒԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ԵՎ ՎԱՐԿԵՐԻ ՂԱՍԱԿԱՐԳՄԱՆ ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ

Վարկային պորտֆելի ստուգման ընթացքում չափազանց կարևոր է առավելագույն ճշտությամբ գնահատել վարկառուների ֆինանսական դրությունը: Արդյունքում՝ կարելի է վարկային ներդրումների ճիշտ դասակարգման միջոցով հաշվարկել բանկի հնարավոր կորուստները: Այս խնդիրն իրագործելու նպատակով անհրաժեշտ է ուսումնասիրել յուրաքանչյուր վարկառուի ֆինանսական դրությունը, ընդ որում տևական ժամանակահատվածի համար:

Վարկառուի ֆինանսական դրության գնահատման չափանիշերն՝ ըստ կարևորության և նշանակության դասվում են 4 խմբի¹.

I խմբում այն չափանիշերն են, որոնք վկայում են վարկառուի անհրավումակության (ֆիզիկական անձանց առումով՝ անգործության), անվճարումակության կամ հնարավոր անվճարումակության առաջացման մասին, դրանք են հետևյալ 6 չափանիշերը.

- անհրավումակ են, այսինքն՝ պետական լիազորված մարմինների կողմից ճանաչված չէ իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող կամ չունեցող անձի կողմից իրավունքներ ունենալու կամ պարտավորություններ կրելու ունակությունը (չունի պետական գրանցում) կամ դատարանի կողմից ֆիզիկական անձը ճանաչվել է անգործունակ
- դատարանի կողմից ճանաչվել է անգործունակ կամ սնանկ
- մեկ կամ մի քանի պարտատերերի կողմից հարուցվել է հայց՝ վարկառուին անվճարունակ ճանաչելու կամ պարտքի մարման նպատակով վերջինիս գույքի նկատմամբ դատարանի վճռով բռնագանձում տարածելու վերաբերյալ
- կորցրել են իրենց կապիտալի զգալի մասը՝ գործունեության ընթացքում կամ պատասխանատվության կիրառման հետևանքով կրած վնասի արդյունքում
- պարտավորությունների հանրագումարը զգալիորեն գերազանցում է կապիտալի չափերը

¹ Ա.Անդրասյան «Վարկային գործառնություններ», Երևան, 2003թ.:

- ունեն նշանակալից մասնակցություն այնպիսի անձանց կապիտալում (կամ փոխկապակցված են վերջիններիս հետ), որոնք դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած որոշմամբ ճանաչվել են սնանկ կամ անվճարունակ:

Բացի վերը նշված չափանիշերից, վարկառուի անվճարունակության փաստի մասին կարող է վկայել նաև բանկի կողմից վարկառուի ֆինանսական վիճակի վերաբերյալ որևէ տեղեկության բացակայությունը կամ անբավարար տեղեկությունները:

II խմբում այն չափանիշերն են, որոնցով կարող են գնահատվել վարկառուի ֆինանսական կայունության մակարդակը, դրանք են հետևյալ 6 չափանիշերը.

- ֆինանսական անկախության աստիճանը՝ վարկառուի սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը հաշվեկշռի հանրագումարին
- ֆինանսական լարվածության մակարդակը՝ բոլոր փոխառու միջոցների հարաբերակցությունը սեփական կապիտալին
- ֆինանսավորման մակարդակը՝ սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը բոլոր փոխառու միջոցների հանրագումարին
- պարտքի մակարդակը՝ բոլոր պարտավորությունների հանրագումարի հարաբերակցությունը հաշվեկշռի հանրագումարին
- ֆինանսական կայունության մակարդակը՝ սեփական կապիտալի և երկարաժամկետ փոխառու միջոցների գումարի հարաբերակցությունը սեփական կապիտալին
- ֆինանսական շարժունակության մակարդակը՝ շրջանառու կապիտալի (շրջանառու ակտիվների գումարի և կարճաժամկետ պարտավորությունների տարբերությունը) հարաբերակցությունը սեփական կապիտալին:

III խմբում այն չափանիշերն են, որոնցով կարելի է գնահատել վարկառուի վճարունակության և իրացվելիության մակարդակը, դրանք են հետևյալ 4 չափանիշերը.

- ընթացիկ իրացվելիության մակարդակը՝ բարձր և արագ իրացվելի ակտիվների գումարի հարաբերակցությունը կրեդիտորական պարտքերի և կարճաժամկետ պարտավորությունների գումարին
- հեռանկարային իրացվելիության մակարդակը՝ դանդաղ և դժվար իրացվելի ակտիվների գումարի հարաբերակցությունը երկարաժամկետ պարտքերի և կապիտալի գումարին
- կարճաժամկետ պարտքի ծածկման մակարդակը՝ շրջանառու ակտիվների հարաբերակցությունը կարճաժամկետ պարտավորությունների գումարին
- վարկառուի դրամական միջոցների շարժը (ներհոսքի և արտահոսքի տարբերությունը)

IV խմբում այն չափանիշերն են, որոնք բնորոշում են վարկառուի հուսալիության և վարկունակության մակարդակը, դրանք են հետևյալ 6 չափանիշերը.

- վարկառուի եկամտաբերության (շահութաբերության) ցուցանիշերը՝ ըստ ակտիվների, ըստ կապիտալի, ըստ վաճառքի կամ իրացման ծավալների և ըստ ծախսերի կամ ինքնարժեքի
- վարկառուի արտադրատեխնիկական ներուժի, տեխնիկական հագեցվածության մակարդակը և դրա կատարելագործման հեռանկարները
- արտադրանքի որակական բնութագիրը, մրցունակությունը ներքին և արտաքին շուկաներում
- վարկառուի ղեկավարների կառավարման ունակությունները, իրավասությունները և նախաձեռնությունը, անձնակազմի որակավորման մակարդակը:

Բացի վերը նշված չափանիշերից, բանկը անհրաժեշտության դեպքում, ելնելով վարկերի հատկացման նպատակայնությունից ու վարկառուի առանձնահատկություններից, կարող է օգտագործել այլ՝ իր կողմից սահմանված չափանիշեր ու ցուցանիշեր: Միաժամանակ բանկը

կարող է վարկառուի ֆինանսական վիճակի գնահատման նպատակով կիրառել վերը թվարկված բոլոր ցուցանիշները կամ դրանց մի մասը՝ սահմանելով այդ չափանիշների քանակական բնութագրերը (կշիռները), ինչպես նաև ելնելով հատկացված վարկի չափերից, վարկային պայմանագրի ժամկետներից, վարկի և տոկոսների մարման ժամանակացույցից՝ կատարել վարկառուի ֆինանսական դրության և համապատասխան ցուցանիշների ժամանակային վերլուծություններ (անցած հաշվետու ժամանակահատվածների կտրվածքով և հետանկարային):

Իր հերթին բանկերի համար հույժ կարևոր նշանակություն ունի նաև վարկերի դասակարգման օրինականության ստուգումը:

Բանկի վարկային պորտֆելի որակի մասին լիարժեք պատկերացում կազմելու համար անհրաժեշտ է պարբերաբար ստուգել՝ արդյոք բանկի կողմից վարկերի դասակարգումը համապատասխանո՞ւմ է սահմանված կարգին, թե՞ ոչ: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է պարզել հետևյալ հիմնական հարցերը՝

1. ճշտել հատկացված վարկերի դասը
2. ճշտել դասակարգված վարկերի ռիսկի գործակիցները
3. բացահայտել դասակարգված վարկերի գծով պահուստին ուղղված միջոցների համապատասխանությունը գործող սահմանաչափերին
4. ստուգել բանկի կողմից իրականացվող վերանայումների հաճախականությունը և կարգը
5. վարկերի, տոկոսագումարների և տույժերի գծով պարտավորությունները հաշվեկշիռից դուրս գրելուց հետո հաշվառվո՞ւմ են արդյոք «Ծանուցում» բաժնում՝ մինչև պահանջի իրավունքի դադարումը:

Բանկի կողմից վարկերի դասակարգման օրինականությունը ստուգելու համար ներքին հսկողության աշխատակիցներին անհրաժեշտ է ուղղորդվել վարկային պորտֆելի ստուգման արդյունքում յուրաքանչյուր վարկառուի հետ կապված հաշվապահական, իրավաբանական և վերլուծական ողջ տեղեկատվությամբ, քանի որ վարկերի դասակարգումը ամփոփում է վարկի գործունեության այս բնագավառի գնահատականը՝ մատնանշելով առկա ռիսկերը և հավանական կորուստները:

Բանկն առնվազն 30 օրը մեկ անգամ (գերադասելի է հաշվետու ամսվա վերջին բանկային օրը) պետք է դասակարգի իր վարկերը՝ բանկի կողմից սահմանված ներքին կանոնակարգին համապատասխան:

Յուրաքանչյուր վարկ պետք է դասակարգվի որպես ստանդարտ, հսկվող, ոչ ստանդարտ, կասկածելի կամ անհուսալի՝ ելնելով օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ չափանիշներից:

Բանկերի համար նաև պետք է հիմք հանդիսանա այն տեղեկատվությունը, որը նրանք ստանում են ԿԲ վարկային ռեգիստրից: Այն տեղեկատվություն է պարունակում բանկի վարկառուների ողջ պարտավորությունների մասին: Դրա համար բանկերը յուրաքանչյուր վարկի տրամադրման կամ վերջինիս հետ կապված որևէ փոփոխության դեպքում ԿԲ են ուղարկում համապատասխան տեղեկատվություն:

Օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ չափանիշներով ակտիվների դասակարգման ընթացքում տարբերությունների առկայության դեպքում բանկի համար առաջնային է առավել խիստ չափանիշը¹:

Օբյեկտիվ չափանիշները հիմնված են ժամկետանց օրերի և ապահովվածության աստիճանի վրա:

Սուբյեկտիվ չափանիշները հիմնված են բանկի դատողությունների և մասնագիտական կարծիքի վրա, որոնք պետք է համարժեք լինեն սահմանված ստանդարտ, հսկվող, ոչ ստանդարտ, կասկածելի և անհուսալի սահմանումների հետ:

Ներքին հսկողության աշխատակիցներին անհրաժեշտ է տարանջատել աշխատող և չաշխատող վարկերը:

¹ Банковское дело, под ред. О.Н. Лаврушина, Москва 2005г.

Հաշխատող են այն վարկերը, որոնք եկամուտ չեն ստեղծում և որոնց

ա) հիմնական գումարի (կամ դրա մի մասի) մարումը կամ տոկոսների վճարումը ուշացել է սահմանված ժամկետից

կամ

բ) տոկոսային վճարները կապիտալացվել են (գումարվել են չմարված վարկի գումարին) կամ վճարման պայմանները վերանայվել (վերաֆինանսավորվել), կամ էլ փոխանցվել են նոր վարկի գումարին:

Տոկոսների դադարեցման համար չաշխատող վարկի գումարը հաշվարկելիս հիմք է ընդունվում պարտքի հիմնական գումարի գծով վարկառուի չմարած պարտավորության գումարը, այլ ոչ թե վերջինիս ժամկետանց մասը:

Ստանդարտ վարկերի պորտֆելը համախառն և դասակարգված ակտիվների տարբերությունն է: Ստանդարտ են այն վարկերը, որոնք սպասարկվում են պայմանագրի համաձայն և խնդրահարույց չեն: Որպես կանոն ստանդարտ վարկերին բնորոշ է հետևյալը.

ա) վարկառուի ֆինանսական դրությունը կասկած չի հարուցում

բ) առկա վարկը մարելու վարկառուի բավարար ունակությունը:

Որպես կանոն ստանդարտ վարկերն ունեն բավարար ապահովվածություն ինչպես հիմնական գումարի, այնպես էլ տոկոսային պարտքի գծով: Ստանդարտ վարկերի գծով ձևավորվում է միայն ընդհանուր պահուստ՝ ստանդարտ վարկի գումարի 1-2%-ի չափով:

Հսկվող վարկերն են այն վարկերը, որոնք ամբողջությամբ համապատասխանում են ստանդարտ վարկերի սահմանմանը, սակայն նրանց հիմնական գումարի կամ տոկոսների մարումը ուշացել է մինչև 90 օր:

Ոչ ստանդարտ են այն վարկերը, որոնց գծով պայմանագրային պարտավորությունները չեն կատարվում՝ կապված վարկառուի ֆինանսական վիճակից կամ նրա պարտքը մարելու ունակությունից: Ոչ ստանդարտ վարկերն են՝

ա) ժամկետային վարկերը, որոնց մարումը ժամկետին հնարավոր չէ վարկառուի դրամական միջոցների անբավարար հոսքի պատճառով

բ) սեփական կապիտալի կամ ներգրավված միջոցների միջև հարաբերակցության՝ անբավարար աստիճան ունեցող վարկառուի վարկերը

գ) այն վարկերը, որոնք վարկառուն չի կարող մարել նախնական պայմանավորվածության համաձայն, և որոնք վարկառուի ֆինանսական ոչ բարվոք վիճակի հետևանքով վերանայումների և դրանց շուրջ տարվող բանակցությունների առարկա են: Այսինքն՝ վարկի մարման առաջնային աղբյուրները բավարար չեն, և բանկը պետք է դիմի մարման երկրորդային աղբյուրներին, որպիսիք են՝ գրավի, գույքի վաճառքը, պայմանների վերանայումը (վերաֆինանսավորումը) կամ կապիտալի նոր աղբյուրների հայթայթումը և այլն: Ոչ ստանդարտ վարկերն ունեն ակնհայտ թերություններ, որոնք վտանգում են պարտքն ամբողջությամբ մարելը:

Ոչ ստանդարտ կարող են դիտվել նաև այն վարկերը, որոնց հետ կապված է սովորականից ավելի մեծ ռիսկ՝ կապված վարկառուի ընթացիկ ֆինանսական տեղեկատվության կամ գրավի վերաբերյալ համարժեք փաստաթղթերի բացակայության հետ:

Ոչ ստանդարտ վարկի համապատասխան դասակարգումը պարզելու համար պետք է հաշվի առնել նաև հետևյալ գործոնները՝

ա) վարկի սպասարկման պայմանների շարունակական վերանայումները (վերաձևակերպումները) առանց դրա զգալի մարման

բ) վարկառուի կողմից ավելի նպաստավոր պայմաններով վարկի մարման վերաբերյալ առաջարկով հանդես գալը՝ կապված վերջինիս ֆինանսական վիճակի հետ

գ) ոչ համարժեք գրավի առկայությունը:

Ոչ ստանդարտ վարկերի գծով ձևավորվում է հատուկ պահուստ՝ ոչ ստանդարտ վարկի գումարի 20-25%-ի չափով:

Կասկածելի վարկերն ունեն ոչ ստանդարտ վարկերի բոլոր հատկանիշները, սակայն առավել խնդրահարույց են, ինչի արդյունքում դրանց հավաքագրումը տվյալ պահին դառնում է չափազանց դժվար կամ անհնար: Կասկածելի վարկերի դեպքում զգալի կորուստների հավանականությունը բարձր է, բայց կորուստների չափերը պարզ չեն, ինչը հիմնականում պայմանավորված է մի շարք կարևոր և հատուկ գործոններով, որոնք կարող են բարելավել տվյալ ակտիվի վիճակը: Այսպիսով, այդ վարկի դասակարգումը՝ որպես անհուսալի, հետաձգվում է մինչև վերջինիս հետ կապված հանգամանքների հստակեցումը:

Կասկածելի վարկերի գծով ձևավորվում է հատուկ պահուստ՝ կասկածելի վարկի գումարի 50-70%-ի չափով:

Անհուսալի վարկերը անհավաքագրելի և ցածրարժեք վարկերն են, որոնց հաշվառումը բանկի հաշվեկշռում որպես ակտիվներ այլևս նպատակահարմար չէ: Այս դասակարգումը չի նշանակում, որ վարկը հնարավոր չէ վերականգնել ապագայում, բայց դրա հաշվապահական ճանաչումը տվյալ պահին պետք է լինի որպես արժեզրկված ակտիվ:

Եթե վարկը ճանաչվում է անհուսալի, ապա ձևավորվում է հատուկ պահուստ՝ անհուսալի վարկի 100%-ի չափով և նույն օրվա ընթացքում դուրս է գրվում բանկի հաշվեկշռից՝ «հատուկ պահուստի» հաշվին՝ շարունակելով հաշվառել այն հաշվեկշռի ծանուցման համապատասխան հաշիվներում:

Ներքին հսկողության աշխատակիցները պետք է ստուգեն, վարկերի գծով տոկոսների հաշվեգրումը և դադարեցումը համապատասխանում է արդյոք գործող կարգին, մասնավորապես՝

- Չաշխատող վարկերը, այդպիսին դասակարգվելուց սկսած, հաշվառվեն հաշվեգրման մեթոդով, ինչը նշանակում է, որ այն տոկոսագումարը, որը կուտակվել է, բայց չի հավաքագրվել, այլևս չի կարող գրանցվել որպես տոկոսային եկամուտ, և արդյունքում տրամադրված վարկի գծով հաշվեգրված տոկոսագումարը պետք է գրանցվի «չճանաչված» տոկոսային եկամտի հաշվին: Տոկոսագումարի հաշվեգրումը շարունակվում է, սակայն այն այսուհետ չի գրանցվում որպես տոկոսային եկամուտ մինչև դրա վճարումը:
- Այն տոկոսները, որոնք արդեն հաշվեգրվել են, սակայն չեն հավաքագրվել միևնույն (հաշվետու) ժամանակաշրջանի ընթացքում, պետք է «տոկոսային եկամուտներ» հաշվից փոխանցվեն «չճանաչված տոկոսային եկամուտ» հաշվին:
- Այն տոկոսները, որոնք հաշվեգրվել են նախորդ ժամանակաշրջանի ընթացքում, սակայն չեն հավաքագրվել, ճանաչվում են որպես ծախս՝ գրանցվելով «չճանաչված տոկոսային եկամուտ» հաշվին:
- Չաշխատող վարկի նկատմամբ հաշվեգրման սկզբունքը վերականգնվում է, որպես կանոն, միայն ժամկետանց հիմնական գումարի և տոկոսների, ինչպես նաև տուժանքները ամբողջովին մարելու դեպքում:
- Հաշվեգրված, բայց դեռևս չգանձված տոկոսները, որոնք գրանցվում են «չճանաչված տոկոսային եկամուտ» հաշվում, ենթակա են հաշվեկշռից դուրսգրման՝ համապատասխան վարկը անհուսալի ճանաչելու պահին: Հաշվեկշռից դուրս գրելուց հետո բանկը հաշվառում է դրանք ծանուցման հաշիվներում և կարող է շարունակել տոկոսների հաշվեգրումը:

Ծանուցման հաշիվներում հաշվառվող վարկերի դիմաց վճարում (փոխհատուցում) ստանալիս

- Հաշվեկշռում վերականգնվում է դուրս գրված վարկը կամ դրա մի մասը՝ թղթակցելով «հատուկ պահուստ» հաշվի հետ:
- Վերականգնված վարկը մարվում է՝ թղթակցելով դրամական միջոցների կամ համապատասխան այլ ակտիվի հաշվի հետ:

- Վարկի հերթական դասակարգումը և պահուստների ճշգրտումներն իրականացնելիս բանկն ընդհանուր և հաճախ պահուստներում առկա ավելցուկային մնացորդներն ուղղում է եկամուտների հաշվին:

Ծանուցման հաշիվներում հաշվառվող տոկոսների դիմաց վճարում (փոխհատուցում) ստանալիս.

- Հաշվեկշռում վերականգնվում է դուրս գրված տոկոսը կամ դրա մի մասը՝ թղթակցելով «տոկոսային եկամուտ» հաշվի հետ:
- Վերականգնված տոկոսը մարվում է՝ թղթակցելով դրամական միջոցների կամ համապատասխան այլ ակտիվի հաշվի հետ:

Ծանուցման հաշիվներում հաշվառվող վարկերը և տոկոսները (կամ դրանց մի մասը) դուրս են գրվում ծանուցման հաշիվներից.

- բանկի կողմից վարկի և տոկոսների (կամ դրանց մի մասի) զիջելու (կամ ներելու) պարագայում
- վարկի կամ տոկոսների (կամ դրանց մի մասի) նկատմամբ պահանջի իրավունքի՝ օրենսդրությամբ սահմանված վաղեմության ժամկետը լրանալու դեպքում:

Եթե ծանուցման հաշիվներում հաշվառվող վարկերը և տոկոսները (կամ դրանց մի մասը) բանկի կողմից զիջվել են (կամ ներվել) մինչև դրանց անհուսալի ճանաչվելը կամ հաշվեկշռից դուրս գրվելը, դրանք շահութահարկի հաշվարկման նպատակով համախառն եկամտի նվազեցումներ չեն: Տվյալ դեպքում բանկը պարտավոր է 7-օրյա ժամկետում այդ մասին հայտնել հարկային տեսչության տարածքային ստորաբաժանում:

Այստեղից հետևություն, որ յուրաքանչյուր առևտրային բանկ կամ վարկային կազմակերպություն մինչև վարկերի տրամադրումը դրա կարիք զգացողներին ապավիծության առումով որպես անհրաժեշտ պայման, խիստ կարևորվում է դրանց ֆինանսական դրության գնահատումը, ինչպես նաև վարկերի դասակարգման օրինականության ստուգումը: Վերջիններիս իրականացումը հնարավորություն է տալիս վարկատուին, որպես նախապայման, վարկառուին տրամադրելու վարկեր՝ ռիսկով և պայմանագրային հիմունքներով:

ՌԱՖԻԿ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

տ.գ.թ.

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ ԿԱՅՈՒՆ ԱՃԻ ԳԵՐԱԿԱ ՌԻԶՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հայտնի է, որ շարունակական կայուն աճի ապահովումը, դրա որակի անընդհատ բարձրացումը ՀՀ կառավարության տնտեսական զարգացման քաղաքականության հիմնական գերակայությունն է և տնտեսական փուլային բարեփոխումների հիմնական նպատակը:

Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական գործունեության արդյունքները վերահաստատեցին վերջին տարիների ընթացքում արձանագրված տնտեսական աճի շարունակական միտումները: Այսպես, 1994-2006թթ. անընդհատ տնտեսական աճի արդյունքում ՀՆԱ-ն 2006թ. կազմել է 1990թ. մակարդակի 136.2%-ը, 1993թ.՝ 46.8%-ի փոխարեն, այսինքն՝ 13 տարվա ընթացքում աճել է մոտ 13 անգամ, ընդ որում, եթե 1994-2006թթ. միջին տարեկան տնտեսական աճը կազմել է 8.5%, որից 1997-2000թթ.՝ 5.4%, իսկ 2001-2006թթ.՝ 12.3%, որն ըստ էության ապահովել է ՀՆԱ կրկնապատկումը 6 տարվա ընթացքում: Համախառն ներքին արդյունքի